

Mirsad D. ABAZOVIĆ¹

Institucionalno restrukturiranje države Bosne i Hercegovine kao imperativ suzbijanja rizika sigurnosti

Institutional Restructure Of The Bosnia And Herzegovina As The Imperative Of Eradiction Of Security Threats

---

Sažetak

Politika sigurnosti te sigurnosna politika kao strateška pitanja, potom organizaciona struktura kao formalna strana tih strateških pitanja, u B i H nisu sistemska djelatnost države, već su smještene u niz partikulariteta koji imitiraju državu, a samim svojim postojanjem takvi partikulariteti predstavljaju negaciju države.

U radikalnijem smislu govoreći, ovakvo stanje u oblasti sigurnosti u Bosni i Hercegovini, a što proizilazi iz negacije BiH kao države, u potpunoj i elementarnoj suprotnosti je sa interesima njenih građana. Oni su, građani, s aspekta sigurnosne problematike puki objekt, a, svakako, radi se o tome da bi trebali biti primarni subjekt u uređivanju i ovoga dijela naše društvene zbilje.

Naravno, ovo sve proizilazi iz disfunkcionalnosti i nefunkcionalnosti u oblasti sigurnosti, a ta disfunkcionalnost je potpuno saobražena sa disfunkcionalnošću vlasti u Bosni i Hercegovini općenito i njen je izravni produkt.

---

¹ Dr sc., vanredni profesor na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu

Ključne riječi: sigurnost, rizik sigurnosti, institucionalno restrukturiranje, država

Summary

Politics in security and security policy as strategic questions, then organizational structure as a formal side of it, in Bosnia and Herzegovina are not part of the state system activities. Segments of security policy are at entity level, and those entity levels try to copy the state.

In radical sense speaking, this B&H situation in field of security is totally opposite to interests of citizens. They are, citizens, from security aspect just an object, but they should be primary subject in construction and organization of this society aspect.

Sure, this originate from disfunctionality and unfunctionality of security sector, and that disfunctionality is completely plugged with Bosnia state power disfunctionality

Key words: security, security threats, institucional restructuring, state

* * *

Pitanja javne i nacionalne, zatim lične i kolektivne sigurnosti, u prvom su redu sistemska pa tek onda institucionalna pitanja. Kakvo je stanje u vezi s tim u Bosni i Hercegovini danas?

I nakon devet godina po prestanku rata, Bosna i Hercegovina nema uspostavljen državni sistem nacionalne sigurnosti, pa samim tim nema ni adekvatne institucije u toj oblasti.

Istina, u Bosni i Hercegovini postoji mnoštvo institucija i službi koje su po suštini i profilu institucije i službe koje se bave pitanjima nacionalne sigurnosti i javne bezbjednosti. i, formalno gledajući, u Bosni i Hercegovini je u toj oblasti stanje zadovoljavajuće. Međutim, radi se o tome da je stvar sasvim suprotna.

Po reduciranoj, ali sasvim dovoljno preciznoj i jasnoj definiciji, bezbjednost je sistemska djelatnost države. Dakle, naglasak je na državi.

Ukoliko se držimo ove definicije koja je u punoj korespondenciji sa poimanjima sigurnosti, odnosno bezbjednosti, u uređenim državama u savremenom svijetu, postavlja se pitanje da li ju je moguće primijeniti na Bosnu i Hercegovinu. Odgovor je, nažalost, odrečan. Politika sigurnosti te sigurnosna politika kao strateška pitanja, potom organizaciona struktura kao formalna strana tih strateških pitanja, u Bosni i Hercegovini nisu sistemski djelatnost države, već su smještene u niz partikulariteta koji imitiraju državu, a samim svojim postojanjem takvi partikulariteti predstavljaju negaciju države. U radikalnijem smislu govoreći, ovakvo stanje u oblasti sigurnosti u Bosni i Hercegovini, a što proizilazi iz negacije BiH kao države, u potpunoj i elementarnoj suprotnosti je sa interesima njenih građana, čak šta više, građani su taoci takvog stanja. Oni su, građani, s aspekta sigurnosne problematike puki objekt, a, svakako, radi se o tome da bi trebali biti primarni subjekt u uređivanju i ovoga dijela naše društvene zbilje.

Naravno, ovo sve proizilazi iz potpune disfunkcionalnosti i nefunkcionalnosti u oblasti sigurnosti, a ta disfunkcionalnost je potpuno saobražena sa disfunkcionalnošću vlasti u Bosni i Hercegovini općenito i njen je izravni produkt.

Ovo stanje, kao i svu njegovu složenost u kontekstu neposrednog promatranja, ali i u smislu projiciranja rješenja, možemo tretirati u okviru tri odrednice, koje ću ovom prilikom imenovati kao: moći, znati, htjeti.

Kad kažem moći, mislim na materijalne mogućnosti. Bez obzira na veoma teško ekonomsko stanje u Bosni i Hercegovini, njena materijalna osnova može podnijeti postojanje funkcionalnih i, materijalno i kadrovski, objektivno dimenzioniranih institucija i službi sigurnosti općenito.

Pod onim znati, podrazumijevam kadrovske resurse. Bosna i Hercegovina ima sasvim dovoljno i osposobljenih i obrazovanih kadrova koji mogu na potpuno adekvatan način rješavati i najsloženija pitanja iz oblasti sigurnosti, opće, javne, kolektivne i nacionalne, regionalne i međunarodne.

Dakle, dvije bazične oblasti nisu problematične. Problem je, zapravo, situiran u onome htjeti.

A to htjeti je u izravnoj vezi sa partikularnim interesima koji su tako profilirani da i znanost i realna kritika aktuelne prakse često ostaju u stanju gotovo nerješive zapitanosti. Uobičajeno je danas kazati da su ti partikularni interesi izraz različitih političkih volja pa evo i ja ću se poslužiti tom terminologijom. Te političke volje su preuzele mnoge prerogative države, a naspram svojih uskogrudih interesa, profiliraju stanje krajnje nefunkcionalnosti Bosne i Hercegovine, u ovom slučaju u sektoru sigurnosti.

A, s druge strane, temeljni sigurnosni rizici po Bosnu i Hercegovinu, odnosno njene građane, nemaju ni traga od nekakve partikularnosti. Organizirani kriminal, trefiking ljudima, ilegalne migracije, proliferacija, terorizam, pranje novca, podrivanje monetarnog sistema, ilegalna trgovina drogama i drugim opojnim sredstvima, nacionalna i vjerska diskriminacija i segregacija, secesionizam koji s aspekta ideje nije napustio ove prostore i drugo, nisu više ni samo pitanja jedne države, nego su i nadnacionalna, odnosno naddržavna, i transtržavna i transnacionalna su. Kod takvog stanja sigurnosnih rizika, očigledno je da je sigurnost sistemska djelatnost države. Jer, ako ovi sigurnosni rizici ne poznaju granice, ni sigurnosna djelatnost u određenom smislu ne poznaje granice. Savremeni faktori rizika su odavno internacionalizirani, odnosno imaju međunarodni karakter. A ko je subjekt u međunarodnim odnosima? Naravno – država. Nikakav interesni partikularitet, zvaao se on entitet, kanton, politička partija ili stranka i sl. ne mogu biti međunarodni subjekt, pa dakle ni u oblasti sigurnosti.

No, da ne bude zabune, sve što govorim ne bi trebalo razumjeti kao težnju ili prijedlog za birokratizacijom i strogom centralizacijom sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini. Cilj mi je naglasiti da je usljed nekompetencija ljudi na kompetentnim mjestima na svim nivoima vlasti u nas, došlo do potpune zamjene teza o organiziranju našeg društva u ovoj oblasti. Pobrkana je spoznaja o načinima formalne organizacije sigurnosnog sektora i administrativne organizacije države. Objektivna je bojazan da tome ne doprinosi samo puka nekompetentnost pojedinaca koji se nalaze na kompetentnim mjestima odlučivanja, ali neću o tome ovom prilikom. Samo ću naglasiti da stojim na stajalištu da je ovakvo stanje neodrživo, da je u potpunoj suprotnosti sa krajnjim ciljem uređenja odnosa u sigurnosnom sektoru jedne države – a to je kvalitet života građana u

punom kapacitativnom smislu. Naš je građanin danas objekt politike, objekt je opservacija službi koje nazivamo službama sigurnosti, a biti objektom, znači imati krajnje nekvalitetan život.

Apeliram da se sigurnosni sektor u Bosni i Hercegovini organizira po već poznatim modelima savremenih sistema nacionalne sigurnosti, pa i u slučajevima višenacionalnih država.